ISSN: 2147-8058
e-ISSN: 2148-1431

CEDRUS

AKDENİZ UYGARLIKLARI ARAŞTIRMA DERGİSİ

JOURNAL OF MEDITERRANEAN CIVILISATIONS STUDIES

VOLUME II
2014

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
AKDENİZ UYGARLIKLARI
ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ YAYINLARI

ISSN: 2147-8058
e-ISSN: 2148-1431

CEDRUS

AKDENİZ UYGARLIKLARI ARAŞTIRMA DERGİSİ

THE JOURNAL OF MEDITERRANEAN CIVILISATIONS STUDIES

Akdeniz Uygarlıkları Araştıma Enstitüsü Adına Sahibi
Owned on behalf of Mediterranean Civilisations Research Institute by
Prof. Dr. Murat ARSLAN

Baş Editör | Editor-in-Chief
Prof. Dr. Murat ARSLAN

Editör | Editor
Prof. Dr. İsrafil KURTCEPHE

Alan Editörleri | Field Editors

Epigrafi / Epigraphy
Yrd. Doç. Dr. Nihal TÜNER ÖNEN

Yakınçağ Tarihi / Modern Age History
Yrd. Doç. Dr. Nimet Ayşe BAKIRCILAR

Danışma Kurulu | Advisory Board

Prof. Dr. Halil İNALCIK, *Bilkent University*
Prof. Dr. Vedat ÇELGİN, *İstanbul University*
Prof. Dr. İlhan TEKELİ, *Middle East Technical University*
Prof. Dr. Mustafa DENKTAŞ, *Akdeniz University*
Prof. Dr. Mehmet ÖZDOĞAN, *İstanbul University*
Prof. Dr. Jean-Yves EMPEREUR, *Centre d'Études Alexandrines*
Prof. Dr. Françoise de CALLATAY, *Royal Library of Belgium*
Prof. Dr. Sencer ŞAHİN, *Emeritus Professor*
Prof. Dr. Şükrü HANİOĞLU, *Princeton University*
Prof. Dr. Osman ERAVŞAR, *Selçuk University*
Prof. Dr. Ahmet ÜNAL, *Hitit University*
Prof. Dr. Urs PESCHLOW, *Johannes Gutenberg Universität*

Dergi Sekreterleri | Journal Secretaries
Arş. Gör. Fatih YILMAZ
Arş. Gör. Aykan AKÇAY

Redaksiyon | Redactors
Öğr. Gör. T. Mikail P. DUGGAN
PhD. Emine BİLGİÇ
Mahmut DEMİR
Arş. Gör. Erkan KURUL
M.A. Yeliz Emine YURTBİLİR
Betül GÜREL
M.A. Ezgi ÇELİK

Multimedya ve Grafik Tasarım | Multimedia and Graphic Design
Arş. Gör. Aykan AKÇAY
Arş. Gör. Fatih YILMAZ

İletişim | Contact
Akdeniz Üniversitesi, Akdeniz Uygarlıkları
Araştırma Enstitüsü, 07058
Kampüs, Antalya / Türkiye
Tel: +90 242 227 7690
Faks: +90 242 227 9936
http://cedrus.mediterra.org
E-mail: cedrus@akdeniz.edu.tr

Basım | Print
Sadri Grafik Matbaacılık ve Medya Hizmetleri
Ltd. Şti. Sinan Mah. 1260. Sok. H. Sadık Biner
İşh. 3/4 07100 Antalya / Türkiye
Tel: +90 242 312 5122
Faks: +90 242 312 4411
http://www.sadrigrafik.com.tr
E-mail: info@sadrigrafik.com.tr

Cedrus uluslararası hakemli bir dergi olup yılda bir kez yayımlanır. Dergide yayımlanan makalelerin sorumluluğu yazarlarına aittir.
Cedrus ASOS (Akademia Sosyal Bilimler İndeksi) tarafından taranmaktadır.

Cedrus is a peer-reviewed journal published each year. Authors are responsible for the content of their work.
Cedrus is indexed by ASOS (Akademia Social Science Index).

June 2014 © All rights reserved
Akdeniz University, Mediterranean Civilisations Research Institute
www.mediterra.org

İÇİNDEKİLER | CONTENTS

Serap YAYLALI
Göz İdolleri ve Pirot Höyük Örneği 1
Eye Idols and the Example from Pirot Höyük

Emre OKAN 27
Phokaia'da Ele Geçen Etrüsk Ticari Amphoraları
Etruscan Amphorae from Phocaea

Sevgi SARIKAYA
Mag Ayaklanması'nın Altında Yatan Nedenler ve Sonuçları 41
Underlying Causes and Consequences of the Revolt of the Median Magus

Mehmet TEZCAN
Turkmenia'da Hüküm Süren Önemli Bir Kabile Olarak Sakaların (A)Parni Boyu ve Bunun, İran'ın Kuzey-Doğu Bölgesi Horasan'daki Apar Bölgesi ile Alâkası 55
The Saka's (A)parni Tribe who Ruled in Turkmenia and Its Relation to the Apar Region (Khorasan), in North-East Iran

Elif ÖZER
A Typological Suggestion Concerning Hellenistic and Roman Lycian Sarcophagi 75
Hellenistik ve Roma Dönemi Lykia Lahitleri Üzerine Tipolojik Bir Önerme

Hatice KÖRSULU
Kappadokia Komana'sı Hellenistik Dönem Seramikleri 89
Hellenistic Period Pottery From Comana in Cappadocia

Murat TOZAN
Üçüncü Makedonya Savaşı'ndan Pompeius'un Seferine Roma'nın Doğu Politikası ve Anadolu'nun Güney Kıyılarında Korsanlık (M.Ö. 167-M.Ö. 67) 135
Roman Eastern Policy from the Third Macedonian War to the Campaign of Pompey and Piracy on the Southern Coast of Asia Minor (167-67 B.C.)

Şükrü ÖZÜDOĞRU
Kibyra'dan Hellenistik Dönem'e Ait Yeni Veriler Üzerine Değerlendirmeler 171
An Interpretation of the New Evidence concerning Hellenistic Cibyra

Süleyman ATALAY
Side'den Moira Kabartmalı Bir Mezar Steli Parçası Üzerine Düşünceler 189
Thoughts on a Grave Stele with Moira Relief from Side

Mesut KINACI
I. Pharnakes'in Pergamon Krallığı'na Karşı Savaşı 203
Pharnaces I.'s War Against the Kingdom of Pergamon

Luis Ballesteros-Pastor
The Meeting Between Marius and Mithridates and the Pontic Policy in Cappadocia 225
Marius ve Mithridates Buluşması ve Kappadokia'daki Pontos Politikası

Virginie Davaze
La Description des Opérations Militaires dans la Περὶ Ἡρακλείας de Memnon 241
Memnon'un Περὶ Ἡρακλείας Adlı Eserinde Yer Alan Askeri Harekâtın Tanımı

E. Deniz Oğuz-Kırca
Some Thoughts on the Problem of Identification of Demes: The Ancient Bozburun Peninsula 267
Deme'lerin Kimlik Sorunsalı Üzerine Bazı Düşünceler: Antik Bozburun Yarımdası

Banu Özdilek
Archaeometric Studies Conducted at the Rhodiapolis Theatre 291
Rhodiapolis Tiyatrosunda Yapılan Arkeometrik Çalışmalar

Nihal Tüner-Önen
Yeni Yazıtlar Işığında Ksanthos Epigrafi Çalışmaları 307
Epigraphical Work at Xanthus – Light from the New Inscriptions

Emine Bilgiç
Epigrafik Veriler Işığında Antikçağ Anadolusu'nda Eğitim 323
Education in Antiquity in Anatolia from the Epigraphic Evidence

Hülya Kökmen Seyirci
The Soffits of Rhodiapolis 339
Rhodiapolis Soffitleri

Gürkan Ergin
Roma Toplumunda Kölelik Eleştirisi ve Kölelere Empati 355
Criticisms of Slavery and Empathy for Slaves in Roman Society

T.M.P. Duggan & Aykan Akçay
On the Missing Navigational Markers – Beacon Towers-Pharos of Antiquity – and Notice of Two Extant Small Marker Beacon Towers of Roman Late Ist c. B.C. – Early Ist c. A.D. Anemorium 377
Seyirlere Işık Tutan Kayıp İşaretler – Antikçağ'da Pharos'lar ile Sinyal Kuleleri – ve M.Ö. I. yüzyılın Sonu – M.S. I. Yüzyılın Başında Roma Dönemi Anemorium'undan Günümüze Ulaşan İki Küçük Sinyal Kulesine İlişkin Notlar

Şehnaz Eraslan
İstanbul Büyük Saray Mozaikleri'ndeki Grifon Betimlemeleri: Roma Döneminin Benzer Örnekleriyle İkonografik ve Sanatsal İlişkisi 443
The Griffin Depictions in the Great Palace Mosaics: Artistic and Iconographic Relations With Similar Examples from the Roman Era

Özlem Oral

Alanya Kalesi Kazılarında Bulunan Avrupa Porselenleri Üzerine Bazı Değerlendirmeler 453
Some Assessments of European Porcelains Found in Excavations of Alanya Citadel

Halil İnalcık

The Yörüks: Their Origins, Expansion and Economic Role 467
Yörükler: Kökenleri, Yayılmaları ve Ekonomik Rolleri

Cemil Çelik

Osmanlı Yönetiminde Kıbrıs'ta Kıtlık ve Çözüm Yolları (1869-1874) 497
Cyprus: Famine and Responses under the Ottoman Administration (1869-1874)

Çeviri | Translation

Erkan Kurul

Rhodos'luların Denizcilik Yasası: NOMOΣ 'POΔIΩN NAYTIKOΣ 527
The Rhodian Sea-Law: NOMOΣ 'POΔIΩN NAYTIKOΣ

Kitap Tanıtımları | Book Notices

T.M.P. Duggan

Review of: Pîrî Reis'ten Önce ve Sonra: Topkapı Sarayı'nda Haritalar 551
Before and After Pîrî Reis: Maps at Topkapı Palace

Erkan Kurul

George F. BASS, Denizler Altında Arkeoloji - Su Altına Adanmış Bir Ömür: Anılar ve Keşifler 563

Emine Bilgiç

Christopher KELLY, Attila: Hunlar ve Roma İmparatorluğu'nun Çöküşü 567

Mahmut Demir

Okasha El-Daly, Kayıp Binyıl: İslam Dünyasında Hiyeroglifler ve Eski Mısır 571

Mesut Kinaci

Attalid Asia Minor: Money, International Relations, and the State, Ed. PETER THONEMANN 575

CEDRUS
THE JOURNAL OF MCRI

cedrus.akdeniz.edu.tr
Cedrus II (2014) 307-322
DOI: 10.13113/CEDRUS.201406465

YENİ YAZITLAR IŞIĞINDA KSANTHOS EPİGRAFİ ÇALIŞMALARI
EPIGRAPHICAL WORK AT XANTHUS – LIGHT FROM THE NEW INSCRIPTIONS

NİHAL TÜNER ÖNEN*

Öz: Buradaki makale, modern dünyanın ilk olarak 1841 yılında tanıdığı ve 1951 yılından itibaren kesintisiz olarak arkeolojik kazıları devam eden Ksanthos kentinin bugüne kadar bilim dünyasına tanıtılan ve bilimsel olarak yayınlanan epigrafik verilerini bir arada sunarak kentin epigrafi çalışmalarını bir araya getirmeyi ve 2012 ile 2013 araştırma sezonunda yeni tespit edilen iki yazıtı bilim dünyasına tanıtmayı amaçlamaktadır. Yeni yazıtlardan ilki Ksanthos'un hangi kentle yaptığı belli olmayan *homonoia* yazıtıdır; diğeri ise bir mezar yazıtıdır.

Anahtar Kelimeler: Ksanthos • Epigrafi • Homonoia • Mezar Yazıtı

Abstract: Firstly, this article aims to introduce two new inscriptions to the scientific community from Xanthus, which first became known to the modern world in 1841 and excavations at Xanthus have continue without a break since 1951. These two inscriptions were discovered during the 2012 and 2013 excavation seasons at Xanthus and, secondly, this article combines all of the epigraphical reports which have been recently published and the data presented to the scientific community to date. One of these new inscriptions concerns a *homonoia* inscription of Xanthus but it is unknown with which city this was agreed; and the second concerns a funerary inscription.

Keywords: Xanthus • Epigraphy • Homonaia • Funerary Inscription •

Bilim dünyası, bugünkü Kınık Kasabası'nın hemen kuzeyinde, Ksanthos Nehri'nin doğu kıyısında yükselen kayalık alan üzerinde ve devamında uzanan Ksanthos Kenti'ni ilk olarak, 1838 yılında Smyrna'dan başlayıp neredeyse tüm Küçük Asya'ya düzenlediği seyahatleri sırasında Lykia'ya da gelen Charles Fellows'un gezilerini kaleme alması ile tanımıştır[1]. Fellows, arkeolojik buluntular yanında Ksanthos Kenti'nde gördüğü bazı yazıtları da aynı eserinde yayımlamıştır[2]. Fellows'un söz konusu seyahatlerinin ardından dört parça yazıt -üçü Liverpool Museum; biri British Museum'a olmak üzere- İngiltere'ye götürülmüştür. Liverpool Museum'a götürülen yazıtlar ilk olarak Adolf Kirchhof tarafından tanıtılmış[3] ve 1914 yılında Henry Arderne Ormerod tarafından yayımlanmıştır[4]. British Museum'a götürülen yazıt ise Frederick Henry Marshall tarafından yayımlanmıştır[5]. 1881 yılında bölgeye gelen Otto Benndorf da Ksanthos Kenti'ni ziyaret etmiş ve Fellows tarafından yayımlanan yazıtlardan bazıları üzerinde revizyon yapmış, yeni yazıtların yanında yazıtlı dikmeyi de

* Yrd. Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri Bölümü, Antalya. nihaltuner@akdeniz.edu.tr
Ksanthos epigrafi çalışmalarım sırasında yardımlarını esirgemeyen ve söz konusu yazıtların yayın hakkını veren, Ksanthos Kazıları başkanı Prof. Dr. Burhan Varkıvanç'a bu vesile ile teşekkür ederim.

1 Fellows 1841, 158-178; Fellows 1852, 165-175; 423-481.
2 Fellows 1841, 409-415 nr.159 - 168.
3 MbBerlin 1965, 611-613 (=TAM II 261).
4 Ormerod 1914, 99-105 (=TAM II 261).
5 GIBM IV. 2 nr. 1042 (=TAM II 262).

kopyalamıştır[6]. Benndorf'un ardından Ksanthos'a gelmiş ve pek çok yazıt kopyalamış olan Eduard Hula önderliğindeki Avusturya ekibinin notlarından ve eskizlerinden yararlanan Ernst Kalinka 1920 yılında kentte tespit edilen 134 yazıtı *Tituli Asiae Minoris* serisinin ikinci cildinde yayımlamıştır[7].

1951 yılından itibaren başlayan Ksanthos kazıları sırasında bulunan yazıtlar ise aynı zamanda kazı başkanı da olan Pierre Demargne tarafından kaydedilmiş ve pek çoğu kazı deposuna kaldırılmıştır; fakat bir kaçı *Fouilles de Xanthos* ciltlerinde yayımlanmıştır[8]. 1964 yılında Pierre Demargne ve Henri Metzger'in Ksanthos ve Letoon yazıtlarını yayınlaması teklifi üzerine Louis Robert 1966 yılında ilk olarak Liverpool'a götürülmüş olan iki yazıt üzerinde çalışmıştır[9]. 1978 yılında ise Lykia Birliği'nin yarışması olan *Sarpedonia*'ya ilişkin bir agon yazıtı yayımlamıştır[10]. Jean Bousquet 1986 yılında, Bizans (Erken Hristiyanlık) Bazilikası'nda bulunan bir fragmenti yayımlamıştır[11]. 1991 yılında Michel Christol ve Thomas Drew-Bear, Bizans Bazilikası'nın kuzey bölümünde, kuzey nef içindeki ekleme yapıda basamak olarak yeniden kullanım görmüş dikdörtgen bir blok üzerinde bulunan iki sütun halinde yazılmış bir yazıt yayınlamışlardır.[12]

Ksanthos kazıları 1996-2010 yılları arasında Jacques des Courtil tarafından yönetilmiştir. 2001 yılında Alain Bresson, Bizans Bazilikası'nın yüz metre kadar kuzeyinde bulunan ve Ksanthos halkının III. Antiokhos'u, erdemi ve kendilerine karşı gösterdiği iyi niyeti dolayısıyla onurlandırdıkları, M.Ö. 197 yılı civarına tarihlenen yazıtı yayınlamıştır[13]. 2000 yılından 2010 yılına kadar kentin epigrafik çalışmalarını Kanada Laval Üniversitesi'nden Patrick Baker ve Montreal Üniversitesi'nden Gaétan Thériault üstlenmişlerdir. Kanada Ekibi kentte ve teritoryumunda yürüttükleri epigrafi araştırmalarının sonuçlarını 2002 yılından itibaren de *Anatolia Antiqua* serisinde yayınlamışlardır.

Kanada ekibi tarafından 2000 yılında gerçekleştirilen araştırmalarda 23 yazıt bulunduğu; 2001 yılı araştırmalarında ise 50 yeni yazıt/yazıt parçası ile *TAM* II'de yayımlanmış 30 yazıtın kaydedildiği bildirilmektedir. Araştırmacılar söz konusu yeni yazıtlardan 17'sini bu yayında

---

6 Benndorf – Niemann 1884, 84-94 nr. 71-87; Benndorf 1900, 98-120.

7 TAM II 261-395.

8 1958 yılında yayımlanan söz konusu yazıtlardan biri tiyatro *cavea*sının doğusunda bulunan dikme üzerindeki Hellence yazıttır (mimar Onasandros'un yazıtı); diğeri ise Apollonios oğlu Hoplon'un kız kardeşi Harmatis ve annesi Tata için yazdırdığı mezar yazıtıdır (Demargne 1958, 108 vdd.; 120 vd.). Aynı yıl içinde, Lahitli Dikme'nin dibinde, Harpyler Anıtı'nın birkaç metre güneyinde, Roma Agorası'nın güneybatısındaki bir gömütte ele geçen *oinokhe* üzerindeki yazıt da aynı eserde tanıtılmıştır. Söz konusu yazıtta M.Ö. 221 yılında ölen III. Ptolemaios'un eşi kraliçe Berenike Kader Tanrıçası ile özdeşleştirilmiştir (Demargne 1958, 54 vd. pl. XIV).

9 Robert 1966, 30-38. L. Robert, sonrasında Letoon'dan yazıtlar yayınlamıştır: M.Ö. II. yüzyılın ikinci yarısı ya da M.Ö. I. yüzyılın başlarından *Rhomaia Agonu*'na ilişkin yenenlerin listesini veren bir katolog ile kazılar sırasında çıkmış kısa bir agon yazıtı (Robert 1978a, 277-290); M.Ö. 260-259 yılına tarihlenen ve *Phrurarkhos Pandora* için yazılan bir onur yazıtı (Robert-Robert 1983, 124 -127).

10 Robert 1978 b, 33-35 fig. 15 (= OMS VII, 411- 413; SEG XXVIII 1248).

11 Bousquet 1986, 101-106. Burada, söz konusu parçanın M.Ö. 340-334 tarihleri arasında, satrap Piksadoros döneminde düzenlenmiş vergi yasasını içeren TL 45'e ait olduğu ileri sürülmektedir.

12 Christol – Drew-Bear 1991, 195-201. M.S. 200-250 arasına tarihlendirilen yazıtta, Ksanthos'tan başka yazıtlardan da tanınan ve *consul*'lük rütbesine ulaşmış Tib. Claudius Telemakhos onurlandırılmaktadır.

13 Bresson 2001, 235-240.

tanıtmışlardır[14]. 2002 yılında gerçekleştirilen araştırmalarda ise 18'i yüzey araştırmaları, 18'i kazılar, 4'ü de P. Demargne tarafından kaydedilen olmak üzere 40 yeni metin ve yeni metinlere ilişkin fragment; *TAM* II'de yayımlanmış 19 yazıt[15]; 1 mozaik yazıtı ve de depoda belirlenmiş 39 yazıt[16]

---

[14] Baker – Thériault 2002, 302-305. Krş. SEG LII 1456 A-J: (**1**) Tib. Claudius Telemakhos'un torunu ve adaşı olan Tib. Claudius Telemakhos'un, halkın zeytinyağını pazardaki fiyattan daha düşük almasını sağladığı için (str. 15-19: ἔ|δοκεν τὸν δὲ τοῦ ἐλαίου ξέ[σ]|την διεπώλησεν ἀσσαρίων | τεσάρων ἀπὸ ἀσσαρίων | ἐννέα) bir heykelle (str. 19-21:... τὸν ἀνδριάντα ἀ[νεσ]τήσειν ὑπέσχετο ἐκ τ[οῦ] | ἑαυτοῦ) onurlandırılması. M.S. III. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilen yazıtta onurlandırılan şahıs εὐθηνίαρχης (= alım heyetinin yöneticisi) olarak anılır. Onurlandırılan Tib. Claudius Telemakhos ve söz konusu memuriyet için bk. Baker- Thériault 2002, 303 dp. 7 ve 8; (**2**) Tib. Claudius Telemakhos'un bir ardılı için yapılan ve yine M.S. III. yüzyıla tarihlendirilen başka bir onur yazıtı. Burada adı anılan kişi (str. 1-8: τὸν κράτιστον συνκλητικ[ὸν] | [Μ]άρκον Αὐρηλίον Ἄτταλον τὸν κα[ὶ] | Ἡρακλείδην) söz konusu ailenin şimdiye kadar tanınmayan bir ferdidir. Onurlandırılan kişi için bk. Baker – Thériault 2002, 303 dp. 9; (**3**) Yine aynı aileden ve muhtemelen de Tib. Claudius Telemakhos'un annesi olan Licinnia Arsasis'a ilişkin bir onurlandırma (Λικ(ιννίαν) Ἄρσασιν Τιβ. Κ[λ. Τη]|λέμαχος τὴν γλ[υκυ]|τατὴν (?) μητέρα [……..]). P. Baker 2006 yılında söz konusu yeni yazıtlar ve daha önceden bu aileye ilişkin bilgi veren tüm yazıtları ele alıp ailenin soy ağacına yönelik detaylı bir makale çalışması yayınlamıştır. Krş. Baker 2006, 49-59; SEG LVI 1792; (**4**) İmparator Hadrianus için ithaf yazıtı: Αὐτοκράτορα Καίσαρα | Τραιανὸν Ἁδριανὸν | Σεβαστὸν Ὀλύμπιον | πατέρα πατρίδος, | τὸν σωτῆρα (σώτερα: krş. SEG LII, 1456 D) τοῦ κόσμου, | Ξανθίων ἡ πόλις | ἡ τοῦ Λυκίων ἔθνους | μητρόπολις. Krş. Baker- Thériault 2007b, 127. Yazıt *Olympios epitheton*'undan dolayı M.S. 130 yılına tarihlenmiştir; (**5**-**6**) İmparator Valens (Αὐγγγ. | Οὐαλη[-- -] ve İmparator Valentinianus (Αὐγγγ. | Οὐαλεντινιαν[-- -]). Krş. Baker- Thériault 2007b, 129; (**7**) Rhadamanthus, dört yarı tanrı (τέσσαρας Ἡμιθέους) ve Helios'un anıldığı *hexameter* ve *pentameter* hece vezni ile yazılmış bir *elegeia*. Baker- Thériault 2002, 304 dp. 12; (**8**) Apollodotos oğlu Ptolemaios'un (Πτολεμαῖος Ἀπολλοδότου) M.Ö 1. yüzyılda korsanlara karşı yürütülen mücadeledeki katkıları dolayısıyla, kardeşi Aikhmon (Αἴχμων: krş. TAM II 264-265 ve 319) ve diğer aile üyeleri tarafından onurlandırılmasını içeren yazıt. Yazıta göre Ptolemaios Lykia'lıların *hipparkhes*'i olarak birlik tarafından elçilik için Roma'ya gönderilmiştir (str. 13-16: … ἱππαρ[χήσ]αντα Λυκ[ί]ων | ἐκ πάν[των] καὶ πρεσβεύσαντα | πρὸς [τὴ]ν συνκλήτον | τὴν Ῥωμ[αίων παρὰ τοῦ κοινοῦ). P. Baker ve G. Thériault bu yazıtı 2005 yılında, oldukça kapsamlı bir kommentar ile yayınlamışlardır. Baker- Thériault 2005, 351-366. Ailenin soy ağacı için bk. 358 vdd. Krş. Baker- Thériault 2007b, 127; AE 2005 [2008] 1511; SEG LV 1502; (**9**) Ksanthos kentinin, hem kentte hem de Lykia Birliği içinde farklı memuriyetliklerde bulunmuş, kendi cebinden iki kez elçilik yapmış olan (πρεσβεύσαντα δὲ δὶς προῖκα ὑπὲρ τῆς πατρίδος) Ktesikles olarak da bilinen Marcus Aurelius Athenagoras (Μάρκος Αὐρήλιος Ἀθηνάγορας ὁ καὶ Κτησικλῆς) için yaptığı onurlandırma. Krş. Baker- Thériault 2007b, 127; (**10**-**13**) Tanrı Ksanthos'un rahipliğini üstlenmiş vatandaşların yaptığı heykel adaklarına ilişkin 4 yeni belge. Krş. TAM II 293-296; (**14**) Δίος Σωτῆρος için adak yazıtı; (**15**) Τυχῆς Σεβάστης için adak yazıtı; (**16**) Letoon'da düzenlenen bir festivali anan (ἐν τῷ παραξάνθιος ἱερῷ τῆς Λητούς ... Λητῶν Τραϊανείων Ἁδριάνειων Ἀντωνείων) ve Andronomos oğlu, Hermadortos oğlu Apollonios (Ἀπολλώνιος Ἑρμαδόρτου δ᾽ τοῦ Ἀνδρονόμου) tarafından yapılan bir ithaf yazıtı. (*sic*) ἐν τῷ παρὰ Ξανθίοις için krş. SEG LII 1456 I; Baker- Thériault 2007b, 129. Söz konusu festival için krş. Baker- Thériault 2002, 304 dp. 18; (**17**) Tib. Claudius Telemakhos'un *lykiarkhes*'lik yaptığı sırada (str. 9-14: τοῦ ἀξιολογωτάτου | λυκιάρχου Τιβ. Κ[λ. Τη]|λεμάχου Ξάν[θίων ἡ τοῦ | Λυκί]ων ἔθνο[υς μητρό|πολι]ς καθὼς ὁ [διαθέ|μενος] διεστείλατ[ο]) düzenlenmiş, Tib. Claudius Agrippa'nın (Τιβ. Κλ. Ἀγρίππας) vasiyet ettiği agonun güreş müsabakasını kazanan bir galip için yapılan onurlandırma. Krş. Baker- Thériault 2007b, 129.

[15] Baker- Thériault 2003, 431 dp. 3: TAM II 264-266, 270, 273, 280, 291, 294, 300-303, 305-307, 357, 365, 367, 375.

[16] Depodaki yazıtlardan 7 fragmentin Onasandros yazıtına ait olduğu, 18 yazıtın P. Demargne tarafından kaydedilmiş ama yayınlanmamış olduğu, 15 yazıtın ise P. Demargne tarafından da kaydedilmeyen yayınsız yazıtlar olduğu belirtilmiştir. Baker- Thériault 2003, 431 dp. 4.

kaydedilmiştir ve yeni yazıtlardan 12'si *Anatolia Antiqua* XI'de tanıtılmıştır[17].

2003 yılında gerçekleştirilen araştırmalarda 18 yeni metin ve yeni metinlere ilişkin fragment; *TAM* II'de yayımlanmış 2 yazıt; depoda belirlenmiş 57 fragment ve arkeolojik kazılar ile temizlik çalışmaları sırasında çıkan 5 fragment kaydedilmiştir. Araştırmacılar söz konusu yeni yazıtlardan 9 tanesini *Anatolia Antiqua* XII'de tanıtmışlardır[18]. 2004 yılında araziye çıkılmamıştır. 2005 yılında

---

[17] Baker- Thériault 2003, 431-435. Krş. SEG LIV 1464 (1-12): (**1**) *Praetor,* Akhaia ve Asia eyaletlerinin *leg. Aug. propraetor*'u olmuş ve II. Traiana Lejyonu'nun komutanı Marcus Arruntius Claudianus için (Μᾶρκος Ἀρρούντιος Μάρκου υἱὸς Κλαυδιανός) onurlandırma. Söz konusu kişinin TAM II 282'de geçen kişi ile aynı olduğu düşünülür (Baker- Thériault 2003, 432 dp. 5); (**2**) Nehir Tanrısı Ksanthos'un rahibi aracılığıyla vatana (τῇ πατρίδι) adanmış heykel adağı yazıtı; (**3**) Pek muktedir *consul* (ὁ κρατιστός ὑπάτικος) Claudius Telemakhos'un (Κλαύδιος Τηλέμαχος) akrabası Euelthon oğlu Marcus Aurelius Euelthon (Μ(ᾶρκος) Αὐρ(ήλιος) Εὐέλθων [Εὐ]ε[λ]θόντος Ἀλεξάνδρου δίς) için yaptığı onurlandırma. Krş. TAM II 284-286; (**4**) Ἀντιπάτρεια agonunun güreş müsabakasında zafer kazanmış bir galibe ait onur yazıtı. Söz konusu agon daha önceki bir yazıttan tanınmaktadır: TAM II 307; (**5**) Galatia, Paphlagonia, Kappadokia, Armenia Minor, Lykaonia ve Phrygia, Syria ve Asia eyaletlerinde valilik yapmış, iki kez *consul* olan ve Pergamon, Ephesos, Tlos ve Side'den ele geçen yazıtlardan tanıdığımız, 90/91-92/93 tarihleri arasında da Lykia-Pamphylia Eyaleti'nin *legatus Augusti propraetor*'u Gaius Antius Aulus Iulius Quadratus ([Γαΐ]ος Ἄντιος Αὖλος [Ἰούλιος Κουαδρᾶτ]ος) için Ksanthos vatandaşları ve ünlü bir aile tarafından yapılan onurlandırma. Krş. Baker-Thériault 2007b, 128; (**6**) Attaleia ve Oinoanda yazıtlarından tanınan Gaius Licinius Mucianus'un (MonAnt. XXIII (1914) 36, 38; IGR III. 486) babası için yapılan bir onurlandırma. P. Baker ve G. Thériault Gaius Licinius Mucianus'un Nero Dönemi Lykia-Pamphylia valisi olduğunu kaydetmişlerdir, fakat Pamphylia Nero Dönemi'nde Galatia'ya bağlıdır ve Lykia da tek başına İmparator Eyaleti'dir. Dolayısıyla Mucianus Lykia Eyaleti'nin *legatus Augusti propraetor*'udur. Krş. Şahin – Adak 2007, 90; (**7**) Quirina (Κυρεῖνα) *tribus*'undan gelen Roma ve Ksanthos vatandaşı (Ῥωμαίος καὶ Ξάνθιος) Sextus Marcius (Σέξτος Μάρκιος Ἀπολλωνίδου υἱὸς Ἀπολλωνίδης) *balaneion*'a zeytin yağı sağlaması ve vergi muafiyeti getirmesi dolayısıyla onurlandırılır; (**8**) *Balaneion* (βαλανεῖον) ve *sitometrion*'a (σειτομήτριον) yaptığı para yardımı dolayısıyla, Eirenaios kızı Ptolemaïs (Πτολεμαῖς Εἰρηναίου……θυγάτηρ τοῦ ά Λυκίων ἀρχιερέως) için yapılan ve Helenistik Dönem'e tarihlendirilen onurlandırma. Krş. Thériault 2006, 812 vd; Baker – Thériault 2007b, 127; (**9**) Bir onurlandırmaya ait fragment: [. . . Κλαυδία | Ἀρρουντί]α Μά[ρκελ|λα, γυνὴ Ἀρ]ρουντίου | [Κλαυδιανοῦ τοῦ] τὸ βαλα|[νεῖον ἀναθέν]τος Ξαν|[θίοις τὸν ἀδ]ελφόν. Krş. TAM II 361; (**10**) Ksanthos halkı, Roma egemenliği ve Lykia halkının özgürlüğü için savaşması dolayısıyla Lykia Birliği tarafından altın bir taçla ve kolossal bronz bir heykelle onurlandırılıyorlar. P. Baker ve G. Thériault söz konusu yazıtı, içeriği ve 8-9. satırlarda geçen εἰς τὸν ἐνστάντε ἀπόλεμον πρὸς βασιλὲα | Μιθ. . . ifadesi dolayısıyla Mithridates savaşları ile ilişkilendirmişler ve geniş bir kommentarla yayımlamışlardır. Baker- Thériault 2005, 333-351. Krş. Baker- Thériault 2007b, 127; (**11**) Sivil Bazilika olarak adlandırılan yapının mozaik döşemine yazılmış, M.S. III. yüzyıldan bir mozaik yazıt: ὧδε γὰρ ἔβρεισεν Λυ|κίων ἀ[γός], ὡς τ[ὸ] πάρος περ. Söz konusu yazıt Homeros'un *İlyada*'sının XII 346 ve 359. satırlarında geçen tek bir mısrayı aktarır. Söz konusu satırın tamamı şöyledir: "*Tanrısal Thootes, koş Aias'ı çağır, birini değil ama ikisini de, ikisi gelirse çok daha iyi, çok geçmeden açılacak burada ölüm uçurumu, çok ağır basıyor Lykia'lı önderler, onlar zorlu savaşlarda beladır oldum olası*". J. des Courtils söz konusu yazıtı 2003 yılında Ksanthos'un Romanizasyonu üzerine yazdığı makalesinde değerlendirmiş ve fotoğrafını yayınlamıştır. Des Courtils 2003, 10 vd. fig. 4.; SEG LIII1720; SEG LIV 1464 (11) ve 1465; (**12**) Lykia tipi mezar üzerinde hem Likçe hem de Hellence karakterde metin gösteren mezar yazıtı. Üç satır olarak yazılmış olan Hellence metin M.S. III-IV. yüzyıllardaki yeniden kullanıma işaret etmektedir: [Τὴν σωματοθήκην ἐωνήσ]ατο διὰ <τ>ῶν ἀρ[χείων ...]ΛΕΙΩΝΑ[. . . τοῖς τέκνοις?] ἑα[υ]τῶν, [γυ]ναικὶ αυτοῦ Αὐρ(ηλίᾳ) Λάλλῃ Ἰάσωνος καὶ ᾧ αὐτός περιών ἐπιτρ[έψη]˙ ἕτερος δὲ οὐδ(ε)ὶς ἐξουσίαν ἔξει ἐπεί ἀποτείσει τῇ γερουσία (δηνάρια) φ'.

[18] Baker – Thériault 2004, 316-319. Krş. SEG LIV 1464 (13-19): (**1**) Tlos ve Ksanthos vatandaşı olan Aristodemos oğlu Hypatos'un, dedesi Hypathos'un (Ὕπατος Ἀγαθοκλέους: Krş. TAM II 550 I 14) kız kardeşi olan Agathokles ve Pape'nin kızı, Tlos vatandaşı Tamma'nın (Ταμμα, θυγάτηρ Ἀγαθοκλέους τοῦ Ἀρμένου καὶ

gerçekleştirilen araştırmalarda ise on üçü onurlandırma, on yedisi mezar yazıtı, biri adak, ikisi Likçe ve yirmisi fragment olmak üzere toplam 53 yeni yazıt kaydedilmiştir. Araştırmacılar söz konusu yeni yazıtlardan 10 tanesini *Anatolia Antiqua* XIV'de tanıtmışlardır[19]. 2003 yılı buluntuları arasına,

Πάπης τῆς Ἐρβλαιμιος) daha önce Tlos halkı tarafından adanmış olan heykelini (Τλωέων ὁ δῆμος καθιέρωσεν τὸν ἀνδριάντα) yazısı ile birlikte (ἔχοντα ἐπιγραφὴν τήν προγεγραμμένην) restore ettirdiğini kaydeden ve harf karakterine göre M.Ö. I. yüzyıla tarihlendirilen yazıt. Πάπη Ἐρβλαιμιως adının P. Demargne'ın notlarında kaydedilen başka bir yazıtta daha geçtiği, fakat bu yazıtın henüz bulunamadığı kaydedilmiştir, Baker – Thériault 2004, 317 dp. 8; krş. SEG LIV 1464 (16); Baker- Thériault 2007b, 130; (**2**) İmparatorluk Dönemi'nden Tib. Claudius Caisianus'un (Τιβερί|[ου] Κλαυδίου Καισιανοῦ | Ἀγρίππα) miras bıraktığı agonun güreş müsabasında zafer kazanan birine ait onur yazıtı. Agrippa'nın miras bıraktığı agona ilişkin kentten başka yazıtlar da bilinmektedir: TAM II 301-306; (**3**) Claudius Hermogenes (Κλ. Ἑρμογένης) ve eşi Daphne'nin (Δάφνη) 22 yıl boyunca dürüst bir yaşam süren (ζήσαντα κοσμίως) oğulları Claudius Pagos'u (Κλ. Παγος) andığı mezar yazıtı; (**4**) Claudius Hermogenes'in (Κλ. Ερμογένης) eşi Daphne'yi (Δάφνη) andığı mezar yazıtı; (**5**) Tlepolemos (Τληπόλεμος), Androbios (Ἀνδρόβιος), Lalla (Λαλλα) ve Sauasaimis'in (Σαυασαιμις) anneleri Paua'yı (Παυα) andığı mezar yazıtı. Harf karakterinden dolayı yazıt Hellenistik Dönem'e tarihlendirilir. Her iki kardeşin ismi de Ksanthos'da daha öncesinde belgelenmiştir (TAM II 305, 309, 333, 375, 379 etc.; SEG XLIV, 1219 B, I. I). Bunlar Ἰοβατεῖος *demos*'una dahildirler (krş. TAM II 309). Anneleri Παυα ve kız kardeşleri Λαλλα ve Σαυασαιμις'in isimleri için bk.. Baker- Thériault 2004, 317 dp. 13-15; SEG LIV 1464 (17) için verilen açıklamalar; (**6**) Tanrı Ksanthos'un rahipliğini yapmış bir vatandaşın vatana adağı; (**7**) Adı anılmayan, fakat yaptığı memuriyetlerde, görevlerde ve elçiliklerde "*asil bir insan*" olarak methedilmiş (ἄνδρα ἄρισ|τον ἐν πολειτήαις καὶ ἐ|ν ἀρχαῖς καὶ ἐν πρεσβή|αις, μεμαρτυρημέ|νον ὑπὸ ἡγεμό|νων) birinin Lykia Birliği tarafından altın taçla ve zafer ödülü olan ağır silah donanımla taçlandırılmasını (στεφάνωσεν χρυσοῖς | στεφάνοις, ἀριστείῳ πα|νοπλίᾳ), Ksanthos Kenti tarafından büyük ve ikincil onurlarla (μεγί|σταις τειμιαῖς καὶ | ἐγ δευτέρου), Asia'daki kentler tarafından (πόλεις |ἐν Ἀσίᾳ) ise erdemi dolayısıyla (ἐπὶ ἀρετῇ) onurlandırılmasını içeren yazıt. P. Baker ve G. Thériault söz konusu yazıtı 2009 yılında yayınlamışlardır. Baker- Thériault 2009, 78-83; AE 2005 [2008] 1510; SEG LV 1503; (**8**) Lykia Birliği'nde *tetraeterik* olarak düzenlenen agonu (*Antipatreia*?) hediye eden Marcus Aurelius Antipatros (Μᾶρκος Αὐρήλιος Ἀντίπατρος υἱὸς Ἀντιπάτρου δὶς τοῦ Ἀπολλωνίου Ξάνθιος) için onurlandırma. Krş. Baker- Thériault 2007b, 128 vd. Araştırmacılar burada kentten söz konusu agonun erkekler kategorisi güreş müsabakasında galibiyet kazanan Marcus Aurelius Tlepolemos'un vatana olan heykel adağını içeren yeni bir yazıtın daha bulunduğunu kaydetmişlerdir. *Antipatreia* Agonu için krş. TAM II 307; (**9**) Geç Roma Dönemi'nden bir mezar yazıtı: τὴν σωματοθήκην σὺν τῷ ὑποσωρίῳ ἐωνήσατο … Αὐρήλιος Μόλης Εὐέλθοντος.

[19] Baker- Thériault 2006, 284-286: (**1**) Tanrı Ksanthos'un rahipliğini yapmış bir vatandaşın (ἱερασάμενος πατρῴου θεοῦ Ξάνθου) vatana (τῇ πατρίδι) adağı; (**2**) Isis ve Serapis rahipliklerine işaret eden adak yazıtı. P. Demargne'ın seramik materyaller ve küçük objeler üzerindeki verilerden yola çıkarak Hellenistik Dönem için söz konusu kültü öngörmesi hakkında bk. Baker – Thériault 2006, 284 dp. 8; krş. Baker – Thériault 2007b, 130; (**3**) Apollon Phoibos (πατρῷος θεὸς [Φ]οῖβος) rahipliğine işaret eden adak yazıtı; (**4**) Tib. Claudius Telemakhos'un *lykiarkhes*'liği (Τιβέριος Κλαύδιος Τηλέμαχος) sırasında düzenlenen, Tib. Claudius Caisianus Agrippa'nın (Τιβέριος Κλαύδιος Καισιανὸς Ἀγρίππας) vakfettiği agonun yetişkinler kategorisi güreş müsabakasında galip gelmiş (νεικήσας ἀνδρῶν πάλην) olan Apollonios (Ἀπολλώνιος) oğlu Lesbos'lu Aurelius Leon (Αὐρήλιος Λέων Λέσβιος) için yapılan onurlandırma; (**5**) Marcia Tlepolemis (Μαρκία Τληπόλεμις) tarafından oğlu Gaius Licinnius Quadratus için yapılan bir onurlandırma. Krş. Baker – Thériault 2007b, 127. Marcia Tlepolemis hakkında ayrıca bk. Baker 2006, 57 vd.; (**6**) Ksanthos halkının ve meclisinin ([Ξανθί]ων ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος), Stasithemis olarak da adlandırılan Q. Veranius Priscus'u ([Κοΐν]τος Οὐηράνιος Κοΐντου Οὐ|[ηρανί]ου Τληπολέμου υἱὸς Κλοστο|[μείν]α Πρεῖσκος ὁ καὶ Στασίθεμις) altın bir taç ve bronz bir heykelle (ἐτείμη|[σαν χρυ]σῷ στεφάνῳ καὶ εἰκόνι χαλ|[κῇ) onurlandırmasına ilişkin yazıt. P. Baker ve G. Thériault daha önce Ksanthos'ta bulunan ve Letoon'dan ele geçen yazıtlar ışığında söz konusu kişinin ailesine ilişkin olasılıkları ortaya koymuşlardır. Buna göre onurlandırılan kişi Q. Veranius Priscus anne tarafından Q. Veranii ailesinin bir mensubudur, anne tarafından ise Telemachii ailesiyle bağlantı içindedir. Baker – Thériault 2006,

söz konusu araştırma raporunda değinilmeyen, fakat 2009 yılında yayınlanan, Aleksandros ve Gorgis'in oğulları olan Neikomedes için yapılan onurlandırmayı da eklemek gerekir[20].

2006 yılında gerçekleştirilen araştırmalarda üçü fragment halinde dört onurlandırma yazıtı, bir mezar yazıtı, beş yazıtlı arşitrav bloğu[21] ve on dört adet kategorize edilememiş fragment olmak üzere toplam 24 yeni yazıt kaydedilmiştir. Araştırmacılar söz konusu yeni yazıtlardan bir tanesini *Anatolia Antiqua* XV'de tanıtmışlardır[22]. 2007 yılında gerçekleştirilen araştırmalarda yedi onurlandırma yazıtı, bir agon yazıtı, yirmi üç mezar yazıtı, iki mil taşı ve dört adet kategorize edilememiş fragment olmak üzere olmak üzere toplam 37 yeni yazıt ile *TAM* II'de yayımlı 8 yazıt kaydedilmiştir. Araştırmacılar *Anatolia Antiqua* serisinin XV. cildinde sundukları araştırma raporlarında ele geçen yeni yazıtlardan beşini envanter numaralarını da vererek kısaca anmışlardır[23]. 2008 yılında arazi çalışması yapmayan ekip 2009 yılında kentten, beş onur yazıtı, üç mezar yazıtı, bir vakıf listesi, bir grafiti, bir tanımlanamamış yazıt (*inscriptio incerta*) ile kategorize edilememiş yedi fargment olmak üzere toplamda 18 yeni yazıt kaydetmişlerdir. Söz konusu kazı sezonu içinde Ksanthos teritoryumunun kuzeydoğu sınırında yer alan Aklar Köyü civarında da yüzey araştırması gerçekleştirilmiş ve 6 yeni yazıt bulunmuştur. Söz konusu yazıtlardan birinin Helenistik Dönem'den olduğu aktarılmıştır[24].

Kanada ekibinin son araştırma yılı olan 2010 yılı araştırma sezonunda, Ksanthos teritoryumu içinde yer alan Çavdır ve Aklar köylerinde yüzey araştırması gerçekleştirilmiştir. Çavdır'dan İmparator Traianus için bir onurlandırma ve C. Licinius Mucianus'un dedesini anan başka bir yazıt

---

285 dp. 12-14; krş. Baker – Thériault 2007b, 127 vd. Ksanthos'taki Telemachii soyu için ayrıca bk. Baker 2006, 49-60; (**7**) Apollonios oğlu Hoplon'un (Ὅπλων Ἀπολλωνίου) eşi Musa'yı (Μοῦσα) andığı mezar yazıtı. 1958 yılında P. Demargne tarafından yayınlanan mezar yazıtında geçen Apollonios oğlu Hoplon buradaki kişiyle aynı şahıs olabilir, Demargne 1958, 120 vd.; krş. Baker – Thériault 2006, 285 dp. 16; Baker – Thériault 2007b, 129 vd; (**8**) Aleksandros (Ἀλέξανδρος) oğlu Aristoteles'in (Ἀριστοτέλης) oğlu Marcus Aurelius Aristoteles'in (Μᾶρκος Αὐρήλιος Ἀριστοτέλης), erdemli ve kocasever bir hayat sürdüğü için (ζησάσαν σωφρόνως καὶ φιλάνδρως), kent tarafından onurlandırılmış olan eşi (τειμήθεισαν καὶ ὑπὸ τῆς πολέως), Eraseine (Ἐρασείνη) olarak da adlandırılan Marcus Antipatros'un (Μᾶρκος Ἀντίπατρος) kızı Aurelia Antipatra (Αὐρηλία Ἀντιπάτρα) için yazdırdığı mezar yazıtı. 17 satırlık yazıtta Antipatra'nın babası, dedesi, kardeşi ve kocasının Lykia Birliği'nin *bouleutes* ve *arkhon*'ları arasında oldukları da kaydedilmiştir (πατρὸς καὶ πάππου καὶ ἀνδρὸς καὶ ἀδελφοῦ βουλευτῶν καὶ κοινῶν τοῦ λαμπροτάτου Λυκίων ἔθνους ἀρχόντων); (**9**) Eyaletin kurtarıcısı ve kurucu (τὸν σωτῆρα τῆς ἐπαρχείου κτίστην) olarak anılan, pek seçkin *hegemon* (διασημότατος ἡγεμών) Flavius Terentius (Φλ(αυίος) Τερέντιος) için heykel kaidesi üzerine yazılmış onur yazıtı. Krş. TAM III 89. Söz konusu kişinin 276 yılı Lykia-Pamphylia eyalet valisi ile aynı kişi olup olmaması hakkında bk. Baker – Thériault 2006, 286 dp. 22; (**10**) *Lykiarkhes* Marcus Aurelius Tatianus (Μᾶρ(κος) Αὐρ(ήλιος) Τατιανός) için heykel kaidesi üzerine yazılmış onur yazıtı. ἀπ]ὸ Λυκιαρχία[ς] için bk. Baker – Thériault 2006, 286 dp. 22.

20 Baker – Thériault 2009, 72 vd.: Νεικομήδην Ἀλεξάνδρου | Ἀλέξανδρος Εὐελθόντος | καὶ Γοργὶς Νεικομήδου τὸν | ἑατῶν υἱὸν καὶ Εὐελθὼν | Ἀλεξάνδρου τὸν ἑατοῦ | ἀδελφὸν φιλοστοργίας ἕνε|κεν καὶ εὐνοίας τῆς εἰς αὐτὸν | ἥρωι.

21 Krş. TAM II 395.

22 Baker – Thériault 2007a, 323: (**1**) Olasılıkla Ksanthos'taki Veranii ailesinden olan Veranius Sextus'u anan bir yazıt.

23 Baker – Thériault 2008, 375-378. Söz konusu yayında aktarılanlardan 2007-11 ve 2007-13 olarak envanterlenen iki yazıtın Hellenistik Dönem'den olduğu; 2007-12 envanter numaralı bir yazıtta Tb. Kl. Telemakhos'un adının geçtiği; 2007-26 envanter numaralı yazıtın da çok önemli olduğu; 2007-34 envanterli bir başka yazıtta ise agonistik bir müsabakada çocuklar kategorisinde birinci gelen bir galibin onurlandırıldığı öğrenilmektedir.

24 Baker – Thériault 2010, 298 vd.

da dâhil olmak üzere on dokuz, Aklar'dan ise beş adet olmak üzere toplamda 24 yeni yazıt kaydedildiği aktarılmıştır. Söz konusu yazıtlardan üçünün kaide üzerine yazılmış onur yazıtı, ikisinin farklı malzeme üzerinde yer alan onur yazıtı, on birinin mezar yazıtı, birinin miltaşı, birinin adak, altısının ise kategorize edilememiş fragmentten oluştuğu bildirilmiştir[25]. Araştırmacılar son raporlarında 2000 yılından itibaren 372'si yeni, 67'si ise TAM II'de yayınlı olmak üzere toplam 439 yazıt kaydettiklerini bildirmişlerdir[26].

Ksanthos'tan son olarak 2013 yılında iki satırlık bir yazıt yayınlanmıştır: οἱ Ἀγαθ[ο]κλέους στρα[τι]ωται Κυβέρνει[27]. P. Baker ve G. Thériault, M.Ö. III. yüzyıla tarihledikleri yazıtın adandığı kişi olan Kybernis'in, Herodotos'ta Salamis Deniz Savaşı'nda görev alan komutanlar arasında adı geçen Lykia'lı Kossikas oğlu Kybernis (Hdt. VII. 97-98) ile özdeşleştirilebileceğini düşünürler. Yazıtın kısalığı ve belirsizliği de bu kanıyı güçlendirir niteliktedir. Söz konusu adama, korsan savaşları sırasında Lykia donanmasının komutanı olan Aikhmon'un Troia Savaşı kahramanları olan Sarpedon ve Glaukos'a yaptığı adama ile karşılaştırılır[28]. İlk satırda adı geçen kişinin kimliği konusunda da uzun araştırmalara giren yazarlar, söz konusu kişinin Ksanthos'ta görevli olan paralı askerlerin şefi olduğu konusunda karar kılarlar[29].

2011 yılından itibaren Akdeniz Üniversitesi Arkeoloji Bölümü öğretim üyelerinden Prof. Dr. Burhan Varkıvanç başkanlığında yürütülen Ksanthos Kazıları'nın epigrafi çalışmaları yine aynı üniversitenin Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri Bölümü öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Nihal Tüner Önen başkanlığındaki ekip tarafından üstlenilmiştir. İlk kazı sezonunda, önceki araştırmacılar tarafından ana caddenin sağ ve sol kenarları ile *dipylon*'dan güneye inen yolun kenarına dizilmiş ve Yukarı Agora'da tespit edilmiş olan 43 yazıt; Lykia Akropolisi'nde yer alan yapılarda ve Batı Agora'da devşirme olarak kullanılmış 7 yazıt/yazıt parçası kayda geçirilmiştir. Söz konusu 50 yazıtın 6'sının daha önce yayınlandığı tespit edilmiştir[30]. 2011 yılı Ksanthos kazıları sırasında Nereidler Anıtı'ndan sadece *omikron* harfi korunmuş bir fragment ele geçmiştir.

2012 yılı araştırmalarının ilk etabında kazı deposunda çalışılmıştır. Depo bahçesinde bulunan 22 yazıt ve deponun içinde bulunan 23'ü Latince 18'i Likçe metinler içeren 202 yazıt parçası estampajları alınıp fotoğraflanarak kayda geçirilmiştir. Söz konusu yazıtlardan 7'sinin yayınlı olduğu tespit edilmiştir[31]. Çalışmaların ikinci etabında ise kent içinde bulunan 9 yazıt, surlarda tespit edilen 7 yazıt ile nekropol alanından 8 mezar yazıtı kayda geçirilmiştir, bunlardan 5'i yayınlıdır[32]. 2012 yılı kazısı sırasında, Bizans Bazilikası'ndan yedi harf barındıran tek satırlık bir fragment; Batı Agora'nın güneydoğu köşesinde yer alan Lykia tipi oda mezarın batı önünden beş satırlık bir fragment ile bu makalede tanıtılacak olan, kuzeydoğu nekropol alanında gerçekleştirilen kaçak kazılarda açığa çıkmış bir mezar yazıtı olmak üzere 3 yeni yazıt/yazıt parçası ele geçmiştir.

2013 yılı Ksanthos epigrafi çalışmaları sırasında, kentin giriş kapısından itibaren kent surlarında devşirme olarak kullanılan ve surların yakın çevresinde bulunan 65 yazıt/yazıt parçası

---

25 Baker – Thériault 2011, 339-342.
26 Baker – Thériault 2011, 342
27 Baker – Thériault 2013, 293-302.
28 TAM II 265. Krş. Baker – Thériault 2013, 301 vd.
29 Baker – Thériault 2013, 295-298.
30 TAM II 273, 287, 290, 291, 353; Baker – Thériault 2009, 78 vdd.
31 TAM II 359, 365, 374, 284, 386, 391; Bousquet 1986, 101-106.
32 Christol – Drew-Bear 1991, 195-226; Baker – Thériault 2009, 72 vd.; TAM II 283; 346, 347.

belgelenmiştir. Söz konusu yazıtlardan 30'unun yayınlı olduğu tespit edilmiştir[33]. Kent suru boyunca sürdürülen çalışmalarda, bir önceki araştırmalar sırasında yazıt olma ihtimali olan neredeyse her taşın etrafı açılmak suretiyle sura büyük zarar verildiği görülmüştür. Bu yolla, daha önceki araştırmacıların gözünden kaçan (daha doğrusu sura örülü oldukları için doğal olarak görülemeyen) 24 yeni metin tespit edildiği bildirilmiştir[34]. Kentin nekropolis alanında sürdürülen çalışmalarda ise 5'i kaya mezarı olmak üzere 10 yazıt belgelenmiştir. Söz konusu yazıtlardan 7 tanesinin yayınlı olduğu tespit edilmiştir[35]. 2013 yılı kazıları sırasında biri Batı Agora'nın doğu stoasının önündeki mozaikli alan içinde devşirme malzeme olarak kullanılan ve burada tanıtılacak olan *homonoia* yazıtı, 2 Hellence fragment ile üç dilli yazıt alanında gerçekleştirilen kazılarda çıkan 1 Likçe fragment olmak üzere 4 yeni yazıt/yazıt parçası bulunmuştur.

Sonuç olarak 2011-2013 yılları arasında 224'ü kazı deposunda, 149'u kent içinde, surlarda ve nekropolde, 8'i de kazılar sırasında çıkmış olmak kaydıyla toplamda 381 yazıt/yazıt parçası kayda geçirilmiştir. Söz konusu yazıtlardan 55'i yayınlıdır. Buradaki makalede 2012 yılında tespit edilmiş 1 yazıt ile 2013 yılı kazılarından ele geçmiş 1 yazıt tanıtılacaktır.

1- Homonoia Yazıtı

Dörtkenarı, Roma Dönemi'nde yapılmış sütunlu portikalarla çevrilmiş olan Batı Agora'nın doğu stoasının önündeki mozaikli alan içinde, Erken Bizans Dönemi'nde düzenlenmiş çeşme yapılarından güney çeşmesinde devşirme malzeme olarak kullanılmış, ortadan kırık, kireçtaşından dikdörtgen kaide.

Ölçüler: yük. 0.79 m; gen. 0.715 m.; der. 0.30 m; harf yük.: 0.06-0.065 m.

Res. 1. *Batı Agora. Mozaikli Mekân ve Çeşme Yapıları (Ksanthos Kazısı Arşivi).*

[33] TAM II 264-267, 277, 278, 280, 285, 286, 294-297, 299-307, 310, 322, 337, 355, 356, 361, 394; Baker – Thériault 2005, 333-351. TAM II 267 için krş. Baker – Thériault 2009, 64 vdd.

[34] Baker – Thériault 2007b, 123.

[35] TAM II 313-318, 342.

[……..]
[…….. Ξανθίων]
[τὴν πόλιν τὴν]
[τοῦ Λυκίων ἔθν-]
[ους μ]ητρόπολιν
ἐπὶ τῇ διηνεκεῖ
ὁμονοίᾳ

[……..]
[Lykia soyunun] başkenti olan
[Ksanthoslular'ın kentini],
daimi homonoia dolayısıyla (dikti).

Res. 2. *Homonoia Yazıtı*

Buradaki yazıtta bir *homonoia* söz konusudur. En yalın şekliyle "*anlaşma-uyuşma, fikir birliği*"[36] anlamlarına gelen ὁμόνοια kelimesi M.Ö. V. yüzyıldan itibaren bir tanrının epitheti olarak, tek başına bir kült olarak ya da gerek ailevi, gerek kent içi gerekse kentler arasındaki uyumu belgelemek için farklı nedenlerle kullanılmaya başlanmıştır[37]. Ksanthos yazıtında geçen ὁμόνοια kelimesi "*daimi, kalıcı, aralıksız, sürekli*"[38] anlamlarına gelen διηνεκής sıfatı ile birlikte kullanılmıştır. L. Robert bu sıfatın, daha önce vuku bulan bir anlaşmazlığın ardından yapılan uzlaşmanın zarar görmeden devam etmesine yönelik isteği göstermek için kullanıldığını ileri sürer[39]. Tlos'tan ele geçen ve Tlos ile Ksanthos arasındaki *homonoia*'yı belgeleyen bir yazıt benzer formülasyon gösterir (*TAM* II 555): Ξανθίων ἡ | πόλις ἡ τοῦ | Λυκίων | ἔθνους μητ[ρό]|πολις | Τλωέων τὸν | δῆμον τὸν | συνγενῆ ἐπὶ | τῇ διηνεκεῖ | ὁμονοίᾳ. Bu yazıtta da ἐπὶ τῇ διηνεκεῖ ὁμονοίᾳ ifadesi geçmektedir. Fakat 8. satırda Τλωέων ὁ δῆμος'a bağlı kullanılan iki bitimli συγγενής sıfatı, Tlos ve Ksanthos'un soy

---

[36] Liddell – Scott 1996, 1226 vd. *s.v.* ὁμόνοια.

[37] Ὁμόνοια kavramının kullanımı 3 ana başlık altında toplanabilir: 1) Panhellenik: Pers tehlikesine karşı yapılacak savaşla bağlantılı olarak Hellen menşeinin öne çıkarılması; Hadrianus'un kültürel ve dinsel kanalları Hellen ulusalcılığına bağlama çabası; 2) Kent içi uyum: aristokratların hırsları ve rekabetlerine karşı halk arasında çıkan gerilimin azaltılması; Yahudi ve Hıristiyanlar gibi bazı halk gruplarına karşı yürütülen ayaklanmaların ortadan kaldırılması; halkın gereksinmelerinin karşılanmasındaki aksamalar sonucu yaşanan huzursuzlukların giderilmesi; kent içindeki politik çekişmelerin yarattığı gerginliğin ortadan kaldırılması; 3) Kentler arası uyum: ekonomik, kültürel, dini ve tarihsel bağlantılar; bir anlaşmazlığın (kavganın) sonlandırılmasının kutlanması. Ὁμόνοια kelimesinin dini ya da politik bir kavram olarak edebi, epigrafik ve de numizmatik verilerde farklı konseptlerde kullanılması konusunda ayrıntılı bilgi için bk. Romilly 1972, 199-209; Sheppard 1984-1986, 229-252; Nollé – Nollé 1994, 241-261; Kienast 1995, 267-282; Thériault 1996, 177-188; Dönmez-Öztürk 2006, 7-29; 176-187.

[38] Liddell – Scott 1996, 427 *s.v.* διηνεκής.

[39] Robert 1974, 68 (=OMS VI, 290): "*l'adjectif tend à prouver que la concorde ne fut pas troublée, alors que souvent l'invocation à la concorde témoigne d'une discorde antérieure*"; krş. Thériault 1996, 73 dpn. 326; Le Roy *et al.* 2007, 155 dpn. 40; Rousset 2010, 113 dpn. 138.

akrabalığına işaret ederek, söz konusu *homonoia*'nın akrabalık dolayısıyla yapıldığını gösterir[40]. M.Ö. V. yüzyılda yaşamış olan Halikarnassos'lu şair Panyassis'in fragmanına göre Ksanthos, Tlos, Pinaros ve Kragos Ogyges'in kızı Praksidike ile Tremiles'in oğullarıdır[41]. Söz konusu akrabalıkla ilişkilendirilebilecek şekilde her iki kentte de Homeros'un *İlyada*'sında geçen Lykia'lı kahramanlar Sarpedon ve Iobates'ten adını alan *phyle*'ler belgelenir[42]. Ksanthos Kenti'nin Tlos dışında başka kentlerle olan akrabalıkları da bilinir. Letoon'dan ele geçen üç yazıt, Ksanthos kentinin Kıta Yunanistan'ın Doris Bölgesi'nde yer alan Kytenion[43], Troas kenti Ilion[44] ve Phrygia kenti Angeira[45] ile akrabalık ilişkileri olduğunu epigrafik olarak belgelemektedir. Fakat Ksanthos'tan ele geçen yeni yazıtın sadece son üç satırı sağlam olarak ele geçtiğinden söz konusu *homonoia*'nın herhangi bir

---

40 G. Thériault (1996, 73 vd.), akrabalığa dayandırılarak yapılan *homonoia* anlaşmalarının her ne kadar akrabalık bağlarını iyi ilişkilerinin teminatı olarak gören kentlerin kendi aralarındaki dostluk ve uzlaşılarını kutlamak için yapılıyor olsalar da özellikle Ksanthos ve Tlos gibi komşu kentler arasında gerçekleştirilen böyle bir anlaşmanın hem akrabalığı hem de –belki de daha öncesinde bir tartışma yaşamış olan- iki kent arasındaki iyi ilişkileri güvence altına alan anlaşmayı kutlamak için yapılmış olabileceğini düşünür.

41 Steph. Byz. *s.v.* Τρεμίλη: ἡ Λυκία ἐκαλεῖτο οὕτως ἀπὸ Τρεμίλου, ὡς Πανύασις ἔνθα δ᾽ ἔναιε μέγας Τρεμίλης καὶ ἔγημε θύγατρα, νύμφην Ὠγυγίην, ἥν Πραξιδίκην καλέουσιν, Σίβρῳ ἐπ᾽ ἀργυρέῳ ποταμῷ παρὰ δινήεντι· τῆς δ᾽ ὀλοοὶ παῖδες Τλῶος Ξάνθος Πίναρός τε καὶ Κράγος, ὅς κρατέων πάσας λείζετ᾽ ἀρούρας. Panyasis'in söz konusu fragmanının değerlendirilmesi için bk. F. Stoessl, RE XVIII$_3$ (1949), 890 *s.v.* Panyasis; M.C. van der Kolf, RE XXII$_2$ (1954) 1757 vdd., *s.v.* Praxidike; Demargne P. – H. Metzger, RE IX A$_2$ (1967), 1381 *s.v.* Xanthos in Lykien; Robert 1978b, 21 vd. (=OMS VII, 399 vd.); Takmer-Arca 2002, 3-7. Ksanthos, Sidyma'dan ele geçen ve Ksanthos Vadisi kentlerinin mitolojik geçmişine ilişkin Hieron adındaki yerel tarihçinin kroniklerini aktaran yazıtta (TAM II 174) Tremiles ve Praksidike'nin çocukları arasında sayılmaz. Bundan dolayı bazı araştırmacılar Panyasis'in fragmanında geçen ξάνθος kelimesinin "sarı" anlamında sıfat olarak kullanılmış olabileceğini düşünür (Frei 1993, 88 dpn. 15; Behrwald 2000, 241 dpn. 241; krş. Takmer-Arca 2002, 5 dp. 26). R. Merkelbach ise, TAM II 174'de anılmasa da Ksanthos Vadisi'nin en önemli kenti olmasından yola çıkarak Panyasis'in fragmanında verilen Ξάνθος adlandırmasının kent olarak anlaşılması gerektiğini düşünür (Merkelbach 2000, 117; krş. Takmer-Arca 2002, 5 dp. 26). Söz konusu tartışma için ayrıca bk. Raimond 2002, 118-122.

42 Ἰοβάτειος (Ksanthos): Baker – Thériault 2004, 317 (=SEG 54, 1464 [17]); Bousquet – Gauthier 1994, 321 vd. (=SEG 44, 1218); TAM II 283, 309, 313, 372, 386, 389; Balland 1981, nr. 17 ve 75.Ἰοβάτειος (Tlos): TAM 589. Σαρπηδόνιος (Ksanthos): Baker – Thériault 2005, 351 vd. nr. 2; TAM II 264 ve 265; Bousquet – Gauthier 1994, 321 vd. (=SEG 44, 1218). Σαρπηδόνιος (Tlos): TAM II 552, 597a, 609. Fethiye Müzesi'nden M.Ö. II. yüzyıla tarihlendirilen ve Symmasis tarafından kurulan bir vakıf hakkındaki yazıtta geçen Ἰοβάτειος ve Σαρπηδόνιος *phyle*'leri için bk. Köse-Tekoğlu 2007, 63, 74; Arnaoutoglu 2008, 209 vdd.; Parker 2010, 103.

43 Bousquet 1988, 12-53; SEG 38, 1476; SEG 53 1719. Söz konusu yazıt dört metinden oluşur: 1) M.Ö. 228 yılında Antigonos Doson'un deprem dolayısıyla zayıf düşen kenti tahrip etmesinin ardından kent surunun tamir edilmesi için aralarında tanrılardan ve kahramanlardan gelen akrabalık ilişkilerini öne sürerek yardım talep etmek üzere Ksanthos'a yapılan elçilik sonucunda alınan karar (Str. 1-73); 2) Aitolia Konfederasyonu'nun kararı (Str. 73-79); 3) Aitolia magistratları ile delegelerinin Ksanthos'a mektubu (Str. 79-88); 4) Kytenion'luların Ksanthos'a mektubu (Str. 88-110). Söz konusu yazıt ve Ksanthos'lular ile Kytenion'lular arasındaki akrabalığa dair ayrıca bk. Curty 1995, 183-191; Erskine 2003, 203-216.

44 Robert – Robert 1983, 154-163 nr. 15; SEG 33, 1184. M.Ö. 197-196 yılına tarihlenen yazıtta Ksanthos ve Ilion'lular arasındaki akrabalık, Aiskhylos oğlu Ilion'lu *rhetor* Themistokles için düzenlenen bir onurlandırmada anılır. Polybios'tan (XXII. 5) III. Antiokhos'la yapılan savaştan sonra Lykia'nın Rhodos'a hediye olarak verilmesi üzerine Ilion'lu elçilerin Lykia ile olan akrabalıklarını öne sürerek Roma'dan Lykia'nın özgür bırakılmasını istedikleri de bilinir. Söz konusu yazıt ve Ksanthos'lular ile Ilion'lular arasındaki akrabalığa dair ayrıca bk. Curty 1995, 192 vd.

45 Bousquet – Gauthier 1993, 12-23; SEG 43, 986. M.Ö. II. yüzyıla tarihlenen yazıttan iki kent arasındaki akrabalığın neye dayandığına yönelik bir bilgi çıkmamaktadır. Ayrıca krş. Curty 1995, 193 vd.

akrabalık dolayısıyla mı, yoksa başka bir kentle yaşanan anlaşmazlığın giderilmesine yönelik mi, ya da ticari nitelikli mi yapıldığı veyahut dini ilişkiler vesilesiyle yapılan bir *homonoia* mı olduğu hususu açıkta kalmaktadır.

Tlos Kenti'nin Oinoanda ile yaptığı *homonoia* da benzer bir formülasyon göstermektedir. Oinoanda teritoryumu içinde bulunan Kemerarası'ndan ele geçen ve Severuslar Dönemi'ne tarihlenen yazıtta, Lykia halkının pek şöhretli başkenti olarak anılan Tlos'un Oinoanda'lıların akraba halkı ile daimi bir *homonoia* yaptığı kaydedilmektedir[46]. Elimize geçen yazıt parçasının ilk satırında korunan [μ]ητρόπολιν, muhtemelen Ksanthos kentidir. Fakat Ksanthos'un kişileştirilmiş heykelini diken kent bu sefer Tlos mudur yoksa başka bir kent midir, şu an için bir şey söylemek mümkün değildir. Tlos'tan ele geçen yazıtta da Ksanthos μητρόπολις olarak verilirken Tlos bu unvanı almamış gözükmektedir. Tlos Kenti "*Lykia'lıların başkenti*" unvanını Hadrianus Dönemi'nin sonlarında almış olduğundan bu yazıt Hadrianus öncesi döneme tarihlendirilir[47]. Ksanthos yazıtının korunarak günümüze ulaşan bölümünde tarihlemeye daha iyi katkı sağlayabilecek *omega* ve *sigma* gibi harfler bulunmasa da, diğer harflerin morfolojisi (ΜΗΕΡ) Tlos yazıtı ile benzerlik göstermekte ve M.S. I.-II. yüzyıla işaret etmektedir[48].

2- Aurelius Leon'un Mezar Yazıtı

Kuzeydoğu nekropol alanı içinde kaçak kazıcılar tarafından tahrip edilmiş, kireçtaşından üçgen çatılı, ters şekilde toprağa gömülü vaziyette lahit kapağı. Ön yüze tabula ansata işlenmiş.

Ölçüler: yük. 0.38m; gen. Yak. 1 m; harf. yük. 0.02-0.03 m. *Tabula ansata*: yük. 0.27 m; gen. 0.55 m.

Res. 3. *Kaçak Kazıcılar Tarafından Tahrip Edilmiş Lahit Kapağı*

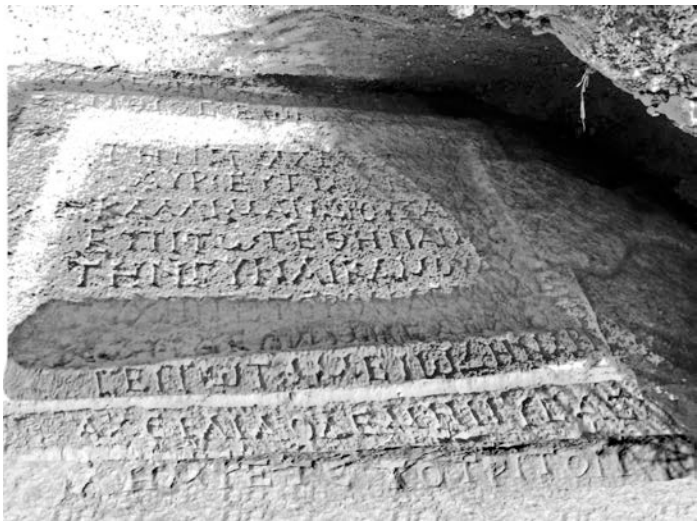
---

46 Le Roy *et al.* 2007, 150; SEG 57, 1668: Τλωέων τῆς λαμ|προτάτης πόλεως, | μητροπόλεως τοῦ | Λυκίων ἔθνους, ὁ δῆ||[μ]ος Οἰνοανδέων | τῆς λαμπροτάτης | πόλεως ν τὸν συνχε|νῆ δῆμον ἐπὶ τῆι διη|νεκεῖ ὁμονοίᾳ, προ|νοησαμένου τοῦ ἀξι|ολογωτάτου γραμμα|τέως τῆς βουλῆς καὶ | τὸ β΄ Μάρ(κου) | Αὐρ(ηλίου) Σαραπί|ωνος Σαραπίωνος. Tlos ve Oinoanda kentleri arasındaki akrabalık ilişkileri için ayrıca bk. 153-156.

47 Robert 1978b, 22 dpn. 42 (=OMS VII, 400); Le Roy *et al.* 2007, 153 dpn. 26.

48 Harf karakteri için krş. TAM II 359.

Αὐρ. Λέων Γλαύκου Πιγρέου[ς]
Ξάνθιος ἐωνησάμην
τὴν πυαλεῖδα παρὰ
Αὐρ. Εὐτυχιανοῦ
Καλλιμάνδρου Ξανθίου
ἐπί τῷ τεθῆναί με καὶ
τὴν γυναῖκά μου Αὐρ.
Τύχην ἕτερον δὲ μηδέ-
να· ἢ ὁ τολμήσας δώ-
σει τῷ ταμείῳ δηνάρι-
α χείλια, ὁ δὲ μηνύσας
λήμψετε τὸ τρίτον

Res. 4. *Aurelius Leon'un Mezar Yazıtı*

Ben, Pigres torunu, Glaukos oğlu Ksanthos'lu Aur(elius) Leon, bu lahdi Kallimandros oğlu Ksanthos'lu Aur(elius) Eutykhianos'tan, kendimin ve karım Aur(elia) Tykhe'nin gömülmesi için satın aldım, başka hiç kimsenin (gömülmesi için) değil; aksi takdirde buna cesaret eden kişi imparatorluk kasasına 1.000 denaria ödeyecek. Bunu ortaya çıkaran kişi ise bunun üçte birini alacak.

Tarih: Harf karakteri dolayısıyla M.S. III. yüzyıl. Yazıtta geçen Aurelius *gens* ismi de M.S. 212 yılından sonraya tarihlememize olanak vermektedir.

Yazıtta geçen şahıs isimlerinden Λέων, Γλαῦκος, Πίγρης, έους / Πίγρης, ητος, Εὐτυχιανός ve Τύχη isimleri Lykia'da ve de Ksanthos'ta daha önce sıklıkla belgelenmiş isimlerdir[49]. Καλλίμανδρος ismi ise bugüne kadar bölgede ve kentte belgelenmemiştir[50].

Literatürde "*taş oyuk, göz çukuru, yuva.. etc.*" anlamlarını karşılayan ἡ πυελίς, ίδος kelimesi epigrafik belgelerde daha çok πυαλίς, ίδος/εῖδος formunda ve "*lahit*" anlamında kullanılır[51]. Ὠνέομαι "*satın almak*" fiili Lykia'da, özellikle de Ksanthos mezar yazıtlarında sıklıkla kullanılmaktadır[52].

---

49 Krş. Balzat *et alii* 2014, 91 (Γλαῦκος), 169 (Εὐτυχιανός), 260 (Λέων), 352 (Πίγρης), 417 (Τύχη).

50 Krş. IG II^2, 10362 (Attica); SEG 42, 1318 (Kıbrıs).

51 Liddell – Scott 1996, 1550 *s.v.* πυέλιον. Πυαλίς, ίδος/εῖδος: Balland 1981, nr. 87; TAM II 249, 346, 347; TAM V 1295; 1146, 1106, 1071, 1295, 1149, 1082, 1081; πυελίς, ίδος/εῖδος: TAM II 342; 693; TAM V 1075.

52 IGR III 688 (Antiphellos); TAM II 50 (Telmessos); 260 (Pydnai); 318, 330, 331, 332, 333, 342, 349, 351 (Ksanthos); 619 (Tlos); 752-753 (Kandyba); 954, 962 (Olympos); *BCH* 16 (1892) 438, 81 (Kibyra).

BİBLİYOGRAFYA

AE	*L'Année épigraphique*.
Arnaoutoglou 2012	I. Arnaoutoglou, "Cultural transfer and law in hellenistic Lycia: the case of Symmas is' foundation". Ed. B. Legras, *Proceedings of the international conference: transferts culturels et droits dans le monde grec et hellénistique (Reims, 14-17 mai 2008*). Paris (2012) 205-224.
Balland 1981	A. Balland, *Fouilles de Xanthos VII. Inscriptions d'époque impériale du Létôon*. Paris 1981.
Baker 2006	P. Baker, "Les Telemachi de Xanthos. Réflexions préliminaires à partir de nouveaux documents". Eds. K. Dörtlük *et al., III. Likya Sempozyumu 07-10 Kasım 2005 Antalya / The IIIrd Symposium on Lycia, 07-10 november 2005, Antalya. I. Cilt*. Antalya (2006) 49-60.
Baker – Thériault 2002	P. Baker – G. Thériault, "Xanthos et le Létôon: rapport sur la campagne de 2001. Prospection épigraphique". *Anatolia Antiqua* X (2002) 302-305.
Baker – Thériault 2003	P. Baker – G. Thériault, "Xanthos et le Létôon: rapport sur la campagne de 2002. Prospection épigraphique". *Anatolia Antiqua* XI (2003) 431-435.
Baker – Thériault 2004	P. Baker – G. Thériault, "Xanthos et le Létôon: rapport sur la campagne de 2003. Prospection épigraphique". *Anatolia Antiqua* XII (2004) 316-319.
Baker – Thériault 2005	P. Baker – G. Thériault, "Les Lyciens, Xanthos et Rome dans la première moitié du 1er S. a.C.: Nouvelles Inscriptions". *REG* 118 (2005) 329-366.
Baker – Thériault 2006	P. Baker – G. Thériault, "La campagne 2005 à Xanthos. Prospections et Etudes". *Anatolia Antiqua* XIV (2006) 284-286.
Baker – Thériault 2007a	P. Baker – G. Thériault, "La campagne 2006 à Xanthos. Prospection épigraphique". *Anatolia Antiqua* XV (2007) 323.
Baker – Thériault 2007b	P. Baker – G. Thériault, "Prospection épigraphique de Xanthos: bilan et méthodes". Ed. C. Schuler, *Griechische Epigraphik in Lykien. Eine Zwischenbilanz. Akten des internationalen Kolloquiums München, 24.-26. Februar 2005*. Wien (2007) 121-132.
Baker – Thériault 2008	P. Baker – G. Thériault, "La campagne 2007 à Xanthos. Prospection épigraphique". *Anatolia Antiqua* XVI (2008) 375-378.
Baker – Thériault 2009	P. Baker – G. Thériault, "Notes sur quelques inscriptions grecques de Lycie, Xanthos, Arykanda et Kadyanda, et deux nouvelles inscriptions xanthiennes". *REG* 122 (2009) 63-84.
Baker – Thériault 2010	P. Baker – G. Thériault, "La campagne 2009 à Xanthos. Prospections épigraphiques de Xanthos et d'Asarcık". *Anatolia Antiqua* XVIII (2010) 298-299.
Baker – Thériault 2011	P. Baker – G. Thériault, "Xanthos Rapport sur la campagne 2010. Prospection épigraphique a Xanthos et Aklar". *Anatolia Antiqua* XIX (2011) 339-342.
Baker – Thériault 2013	P. Baker – G. Thériault, "Dédicace de mercenaires lagidespour Kybernis

sur l'Acropole lycienne de Xanthos". Eds. P. Brun *et al., Euploia. La Lycie et la Carie Antiques. Dynamıques des Territoires, Échanges et Identités. Actes du colloque de Bordeaux, 5, 6 et 7 novembre 2009.* Bordeaux (2013) 293-302.

Balzat *et al.* 2014 — J. -S. Balzat, R. W. V. Catling, É. Chiricat – F. Marchand, *A Lexicon of Greek Personal Names, Volume V.B: Coastal Asia Minor: Caria to Cilicia*. Oxford 2014.

Behrwald 2000 — R. Behrwald, *Der Lykische Bund.* Bonn 2000.

Benndorf – Niemann 1884 — O. Benndorf – G. Niemann, *Reisen in Lykien und Karien*. Viyana 1884. (Reisen im südwestlichen Kleinasien I).

Benndorf 1900 — O. Benndorf, "Zur Stele Xanthia". *ÖJh* 3 (1900) 98-120.

Bousquet 1986 — J. Bousquet, "Une nouvelle inscription trilingue à Xanthos?". *RA* (1986) 101-106.

Bousquet 1988 — J. Bousquet, "La stèle des *Kyténiens* au Létôon de Xanthus". *REG* 101 (1988) 12-53.

Bousquet – Gauthier 1993 — J. Bousquet – Ph. Gauthier, "Un juge de Xanthos à Angeira de Pisidie". *REG* 106 (1993) 12-23.

Bousquet – Gauthier 1994 — J. Bousquet – Ph. Gauthier, "Inscriptions du Létôon de Xanthos". *REG* 107 (1994) 319-361.

Bresson 2001 — A. Bresson, "Dédicace des Xanthiens à Antiochos III". Eds. A. Bresson – R. Descat, *Les cités d'Asie Mineure occidentale au IIe siècle a.C.* Paris (2001) 235-240.

Christol – Drew-Bear 1991 — M. Christol – Th. Drew-Bear, "Un sénateur de Xanthos". *JS* 3-4 (1991) 195-226.

Corsten 2010 — Th. Corsten, *Lexicon of Greek Personal Names, Volume V.A: Coastal Asia Minor: Pontos to Ionia*. Oxford 2010.

Courtils 2003 — J. des Courtils, "Xanthos en Lycie: nouvelles données sur la romanisation d'une ancienne cité indigène". *REG* 116 (2003) 1-16.

Curty 1995 — O. Curty, *Les parentés légendaires entre cités grecques.* Genève 1995.

Demargne 1958 — P. Demargne, *Fouilles de Xanthos, tome I, Les piliers funéraires.* Paris 1958.

Dönmez Öztürk 2006 — F. Dönmez Öztürk, *Roma Çağı Küçükasya Kentleri Arasında Homonoia Anlaşmaları.* İstanbul 2007[2].

Erskine 2003 — A. Erskine, "Distant Cousins and International Relations: Syngeneia in the Hellenistic World". Eds. K. Zoumboulakis – K Buraselis, *The Idea of European Community in History: Aspects of Connecting Poleis and Ethne in Ancient Greece*. Athens (2003) 205-216.

Fellows 1841 — Ch. Fellows, *An Account of Discoveries in Lycia*. London 1840.

Fellows 1852 — Ch. Fellows, *Travels and Researches in Asia Minor more Particularly in Lycia.* London 1852 [Reprint 1975].

Frei 1993 — P. Frei, "Solymer-Milyer-Termilen-Lykier. Ethnische und politische Einheiten auf der lykischen Halbinsel". Eds. J. Borchhardt – G. Dobesch

Akten des II. Internationalen Lykien Symposions. Wien 6.-12. Mai 1990. Wien (1993) 87-97.

GIBM IV.2 — Ed. F. H. Marshall, *The Collection of Greek Inscriptions in the British Museum*. 5 vols. London 1874-1916. Part IV, Sect. II, Ch. IV-XII (1916).

IGR — *Inscriptiones Graecae ad res Romanas pertinentes.*

JS — *Journal des savants.*

Kienast 1995 — D. Kienast, "Zu den Homonoia-Vereinbarungen in der römischen Kaiserzeit". *ZPE* 109 (1995) 267-282.

Köse – Tekoğlu 2007 — O. Köse – R. Tekoğlu, "Money Lending in Hellenistic Lycia: The Union of Copper Money". *Adalya* 10 (2007) 63-79.

LAAA — *Annals of Archaeology and Anthropology (Liverpool).*

Le Roy *et al.* 2007 — C. Le Roy, D. Rousset – O. Köse, "Une base de statue du peuple d'Oinoanda élevée par la cité de Tlos". Ed. Chr. Sculler, *Griechische Epigraphik in Lykien. Akten des Int. Kolloquiums München, 24-26. Februar 2005.* Wien (2007) 149-156.

Liddell – Scott 1996 — H. G. Liddell – R. Scott, *A Greek-English Lexicon*. Oxford 1996.

MbBerlin — *Monatsberichte der preussischen (deutschen) Akademie der Wissenschaften (Berlin).*

Merkelbach 2000 — R. Merkelbach, "Der Glanz der Städte Lykiens". *EA* 32 (2000) 115-126.

MonAnt — *Monumenti Antichi (Milan).*

Nollé – Nollé 1994 — M. K. Nollé – J. Nollé, "Vom feinen Spiel städtischer diplomatie. Zu Zeremoniell und Sinn kaiserzeitlicher Homonoiafeste". *ZPE* 102 (1994) 241-261.

OMS VI — L. Robert, *Opera minora selecta* VI. Amsterdam 1989

OMS VII — L. Robert, *Opera minora selecta* VII. Amsterdam 1990.

Ormerod 1914 — H. A. Ormerod, "Greek inscriptions in the Museum of the Liverpool Royal Institution". *LAAA* 6 (1914) 99-105.

Parker 2010 — R. Parker, "A Funerary Foundation from Hellenistic Lycia". *Chiron* 40 (2010) 103-121.

RA — *Revue Archéologique.*

Raimond 2002 — E. Raimond, "Tlos, un centre de pouvoir politique et religieux de l'age du bronze au IVe siecle av. J.C". *Anatolia Antiqua* X (2002) 113-129.

RE — *Paulys Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft.*

REG — *Revue des Études Grecques.*

Robert 1966 — L. Robert, *Documents de l' Asie mineure méridionale.* Genf-Paris 1966.

Robert 1974 — L. Robert, "Une inscription de Périnthe". *Stud Clas* 16 (1074) 61-69.

Robert 1978a — L. Robert, "Catalogue Agonistique des Romaia de Xanthos". *RA* (1978) 277-290.

Robert 1978b — L. Robert, "Les Conquêtes du dynaste Lycien Arbinas". *JS* 4 (1978) 3-48.

Robert – Robert 1983 — J. – L. Robert, *Fouilles d'Amyzon en Carie*. Paris 1983.

Romilly 1972 — J. de Romilly, "Vocabulaire et propagande ou les premiers emplois du mot ὁμόνοια". Ed. F. Bader, *Mélanges de Linguistique et de Philologie Grecques offerts à Pierre Chantraine.* Paris (1972) 199-209.

Rousset 2010 — D. Rousset, *De Lycie en Cabalide. La convention entre les Lyciens et Termessos pres d' Oinoanda, Foulles de Xanthos X.* Geneve 2010.

Şahin – Adak 2007 — S. Şahin – M. Adak, *Stadiasmus Patarensis. Itinera Romana Provinciae Lyciae*. İstanbul 2007.

Sheppard 1984-1986 — A. R. R. Sheppard, "Homonoia in the Greek Cities of the Roman Empire". *AncSoc 15-17* (1984-1986), 229-252

Thériault 1996 — G. Thériault, *Le culte d'Homonoia dans les Cités Grecque*s. Lyon-Quebeck 1996.

Thériault 2006 — G. Thériault, "Le statut des femmes lyciennes à l'époque romaine: quelques remarques sur les grandes-prêtresses et femmes lyciarques". Eds. K. Dörtlük *et al.*, *III. Likya Sempozyumu 07-10 Kasım 2005 Antalya / The IIIrd Symposium on Lycia, 07-10 November 2005, Antalya.* II. Cilt. Antalya (2006) 811- 820.